

ORGANICKÉ DUŠEVNÉ PORUCHY VRÁTANE SYMPTOMATICKÝCH (F00 - F09)

Zahŕňajú celú škálu duševných porúch zoskupených na základe spoločnej dokázateľnej príčiny, ktorá je v chorobe, úraze alebo inom poškodení mozgu vedúcom k mozgovej dysfunkcii. Porucha funkcie môže byť primárna, ako je to pri chorobách, poraneniach a poškodeniach postihujúcich priamo a výlučne mozog; alebo je sekundárna, ako pri systémových chorobách a poruchách, pri ktorých je mozog len jeden z viacerých postihnutých orgánov alebo systémov.

Demencia (F00 - F03) je syndróm zapríčinený chorobou mozgu, zvyčajne chronickou alebo progresívnou, pri ktorom sa zhoršujú viaceré vyššie kôrové funkcie vrátane pamäte, myslenia, orientácie, chápania, rátania, kapacity učenia, jazyka a úsudku. Vedomie nie je zastreté. Poznávacie poruchy zvyčajne sprevádzajú, niekedy aj predchádzajú zhoršenie ovládania emócií, spoločenského správania a motivácie. Tento syndróm sa zjavuje pri Alzheimerovej chorobe, pri cerebrovaskulárnej chorobe a pri iných chorobách, ktoré prvotne alebo druhotne postihujú mozog.

Podľa potreby použite doplnkový kód na identifikovanie základnej choroby.

F00* **DEMENCIA PRI ALZHEIMEROVEJ CHOROBE (G30.-†)**

Alzheimerova choroba je primárna degeneratívna choroba mozgu neznámej etiológie s charakteristickými neuropatologickými a neurochemickými črtami. Choroba sa začína nenápadne a pomaly, ale neprestajne sa vyvíja počas viac rokov.

F00.0* **Demencia pri Alzheimerovej chorobe so skorým začiatkom (G30.0†)**

Demencia pri Alzheimerovej chorobe so vznikom pred 65. rokom s relatívne chytro sa zhoršujúcim priebehom a výraznými poruchami kôrových funkcií.

Alzheimerova choroba, 2. typ

Presenilná demencia Alzheimerovho typu

Primárna degeneratívna demencia Alzheimerovho typu s presenilným nástupom

F00.1* **Demencia pri Alzheimerovej chorobe s neskorým začiatkom (G30.1†)**

Demencia pri Alzheimerovej chorobe so začiatkom po 65. roku, zvyčajne koncom 70. tých rokov alebo neskôr, s pomalým postupom a s poruchou pamäti ako hlavnou črtou.

Alzheimerova choroba, 1. typ

Primárna degeneratívna demencia Alzheimerovho typu so začiatkom v séniu

Senilná demencia Alzheimerovho typu

F00.2* **Demencia pri Alzheimerovej chorobe, atypický alebo zmiešaný typ (G30.8†)**

Atypická demencia Alzheimerovho typu

F00.9* **Nešpecifikovaná demencia pri Alzheimerovej chorobe (G30.9†)**

F01 **VASKULÁRNA DEMENCIA**

Cievna demencia je dôsledkom infarktovania mozgu zavineného vaskulárnou chorobou vrátane hypertenznej cerebrovaskulárnej choroby. Infarkty sú zvyčajne malé, ale majú kumulatívny účinok. Začiatok je zvyčajne vo vyššom veku.

Zahŕňa: artériosklerotickú demenciu

F01.0 **Vaskulárna demencia s akútnym začiatkom**

Zvyčajne sa vyvíja chytro po sérii porážok či už na podklade mozgovej trombózy, embólie alebo krvácania. V zriedkavých prípadoch ju môže zapríčiniť jediné masívne krvácanie.

F01.1 **Multiinfarktová demencia**

Má postupnejší začiatok, po viacerých prechodných ischemických epizódach a následnom nakopení lakún v mozgovom parenchýme.

Prevažne kôrová demencia

F01.2 **Subkortikálna vaskulárna demencia**

Zahŕňa prípady s anamnézou hypertenzie a ohniskami ischemického rozrušenia v hĺbkovej bielej hmote mozgových hemisfér. Mozgová kôra je zvyčajne zachovaná, čo kontrastuje s klinickým obrazom, ktorý sa môže veľmi podobat' obrazu demencie pri Alzheimerovej chorobe.

F01.3 **Zmiešaná kortikálna a subkortikálna cievna demencia**

F01.8 **Iná cievna demencia**

F01.9 **Nešpecifikovaná cievna demencia**

F02* **DEMENCIA PRI INÝCH CHOROBÁCH ZATRIEDENÝCH INDE**

Prípady demencie zavinené alebo pravdepodobne zavinené inými príčinami ako Alzheimerova choroba alebo cerebrovaskulárna choroba. Môže sa začať kedykoľvek v živote, ale iba zriedka v starobe.

F02.0* Demencia pri Pickovej chorobe (G31.0†)

Progressívna demencia so začiatkom v strednom veku, charakterizovaná skorými, pomaly postupujúcimi zmenami povahy a sociálnym zlyhávaním s následným zhoršením intelektu, pamäťových a jazykových funkcií, s apatiou, eufóriou a dakedy s extrapyramídovými príznakmi.

F02.1* Demencia pri Creutzfeldovej-Jakobovej chorobe (A81.0†)

Progressívna demencia s rozsiahlymi neurologickými príznakmi v dôsledku špecifických neuropatologických zmien, ktorých predpokladanou príčinou je prenosný pôvodca. Vzniká prevažne v strednom alebo vyššom veku, ale môže sa vyskytnúť kedykoľvek v dospelosti. Priebeh je subakútny, smrteľný počas jedného až dvoch rokov.

F02.2* Demencia pri Huntingtonovej chorobe (G10†)

Demencia vzniká ako súčasť rozsiahlej degenerácie mozgu. Choroba sa prenáša jediným autozómne dominantným génom. Príznaky sa typicky zjavujú v tretej a štvrtej dekáde. Progressia je pomalá, smrť nastáva zvyčajne počas 10 - 15 rokov.

Demencia pri Huntingtonovej chorei

F02.3* Demencia pri Parkinsonovej chorobe (G20†)

Demencia vznikajúca v priebehu rozvinutej Parkinsonovej choroby. Dosiaľ sa neukázali nijaké odlišujúce klinické znaky.

Demencia pri

- paralyzis agitans
- parkinsonizme

F02.4* Demencia pri chorobe vyvolanej vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti [HIV] (B22.0†)

Demencia, ktorá vznikla v priebehu choroby HIV bez inej súbežnej choroby, okrem infekcie HIV, ktorá by mohla vysvetliť klinické príznaky.

F02.8* Demencia pri iných špecifikovaných chorobách zatriedených inde

Demencia pri

- mozgovej lipidóze (E75.-†)
- epilepsii (G40.-†)
- hepatolentikulárnej degenerácii (E83.0†)
- hyperkalcémii (E83.5†)
- získanej hypotyreóze (E01, E03.-†)
- intoxikáciách (T36 - T65†)
- roztrúsenej skleróze (G35†)
- neurosyfilise (A52.1†)
- nedostatku niacínu (pellagra) (E52†)
- polyarteritis nodosa (M30.0†)
- systémovom lupus erythematosus (M32.-†)
- trypanosomóze (B56.-†, B57.-†)
- nedostatku vitamínu B12 (B53.8†)

F03 NEŠPECIFIKOVANÁ DEMENCIA

Presenilná

- demencia NS
- psychóza NS

Primárne degeneratívna demencia NS

Senilná

- demencia
  - NS
  - depresívny alebo paranoidný typ
- psychóza NS

Nezahŕňa: senilnú demenciu s delíriom alebo akútnym stavom zmätenosti (F05.1)
senilitu NS (R54)

F04 ORGANICKÝ AMNESTICKÝ SYNDRÓM NEZAVINENÝ ALKOHOLOM ALEBO INÝMI PSYCHOAKTÍVNÝMI LÁTKAMI

Syndróm nápadného zhoršenia novopamäte aj staropamäte so zachovaním bezprostredného rozpomätania; znížená schopnosť naučiť sa novú látku a dezorientovanosť v čase. Výraznou črtou môže byť konfabulácia, ale vnímanie a iné poznávacie funkcie vrátane intelektu sú zvyčajne nedotknuté. Prognóza závisí od priebehu základnej poruchy.

Korsakovova psychóza alebo syndróm, nealkoholický

Nezahŕňa: amnéziu

- NS (R41.3)
  - anterográdu (R41.1)
  - disociatívnu (F44.0)
  - retrográdu (R41.2)
- Korsakovov syndróm
- vyvolaný alkoholom alebo nešpecifikovaný (F10.6)
  - vyvolaný inými psychoaktívnymi látkami (F11 - F19) so spoločným štvrtým číslom .6)

F05 **DELÍRIUM NEZAVINENÉ ALKOHOLOM ALEBO INÝMI PSYCHOAKTÍVNIMI LÁTKAMI**

Etiologicky nešpecifikovaný organický mozgový syndróm charakterizovaný súbežnými poruchami vedomia a pozornosti, vnímania, myslenia, pamäte, psychomotoriky, emócií a spánkového rytmu. Trvanie je rozličné a závažnosť kolíše od miernej až po veľmi ťažkú.

Zahŕňa: akútne(u) alebo subakútne(u)

- mozgový syndróm
- stav zmätenosti (nealkoholický)
- infekčnú psychózu
- organickú reakciu
- psychoorganický syndróm

Nezahŕňa: alkoholické alebo nešpecifikované delírium tremens (F10.4)

F05.0 Delírium opísané ako nenadsadené na demenciu

F05.1 Delírium nadsadené na demenciu

Poruchy spĺňajúce kritériá uvedené vyššie, ale vznikajúce v priebehu demencie (F00 - F03)

F05.8 Iné delírium

Delírium so zmiešanou etiológiou

F05.9 Nešpecifikované delírium

F06 **INÉ DUŠEVNÉ PORUCHY ZAPRÍČINENÉ POŠKODENÍM A DYSFUNKCIOU MOZGU A SOMATICKOU CHOROBOU**

Zahŕňa najrozličnejšie poruchy v príčinnej súvislosti s poškodením mozgu v dôsledku primárnej mozgovej choroby, systémovej choroby sekundárne postihujúcej mozog, exogénnych toxických látok alebo hormónov, endokrinných porúch alebo iných somatických chorôb.

Nezahŕňa: spojené s

- delíriom (F05.-)
- demenciou, ako sa klasifikuje v F00 - F03 v dôsledku požívania alkoholu a iných psychoaktívnych látok (F10 - F19)

F06.0 Organická halucinóza

Porucha s pretrvávajúcimi alebo vracajúcimi sa halucináciami, zvyčajne zrakovými alebo sluchovými, ktoré vznikajú pri jasnom vedomí a subjekt k nim môže ale nemusí byť kritický. Môže vzniknúť bludné spracovanie halucinácií, ale bludy nedominujú v klinickom obraze; rozpoznanie býva zachované.

Organický halucinačný stav (nealkoholický)

Nezahŕňa: alkoholickú halucinózu (F10.5)
schizofréniu (F20.-)

F06.1 Organická katatónna porucha

Porucha so zníženou (stupor) alebo zvýšenou (vzrušenie) psychomotorickou aktivitou spojenou s katatónnymi príznakmi. Extrémy psychomotorickej poruchy sa môžu striedať.

Nezahŕňa: katatónnu schizofréniu (F20.2)

stupor

- NS (R40.1)
- disociatívny (F44.2)

F06.2 Organická porucha s bludmi [podobná schizofréni]

Porucha, pri ktorej v klinickom obraze dominujú pretrvávajúce alebo vracajúce sa bludy. Bludy môžu byť sprevádzané halucináciami. Môžu byť prítomné aj daktoré príznaky pripomínajúce schizofréniu, ako bizarné halucinácie a poruchy myslenia.

Paranoické a paranoicko-halucinačné organické poruchy

Schizofréniu podobná psychóza pri epilepsii

Nezahŕňa: poruchu

- akútne a prechodne psychotickú (F23.-)

- pretrvávajúcu s bludmi (F22.-)
- psychotickú vyvolanú drogami (F11 - F19 so spoločným štvrtým číslom .5) schizofréniu (F20.-)

F06.3 Organické poruchy nálady (afektívne)

Poruchy charakterizované zmenou nálady alebo afektivity, zvyčajne sprevádzané zmenou celkovej úrovne aktivity, či už depresívnou, hypomanickou, manickou alebo bipolárnou (pozri F30 - F32). Poruchy vznikajú ako dôsledok organickej choroby.

Nezahŕňa: neorganické alebo nešpecifikované poruchy nálady

F06.4 Organická úzkostná porucha

Porucha s charakteristickými znakmi generalizovaného stavu úzkosti (F41.1), panickej poruchy (F41.0) alebo kombinácie oboch. Porucha vzniká v dôsledku organickej choroby.

Nezahŕňa: neorganické alebo nešpecifikované úzkostné stavy (F41.-)

F06.5 Organická disociatívna porucha

Porucha charakterizovaná čiastočnou alebo úplnou stratou normálnej integrácie medzi spomienkami z minulosti, vedomím identity, bezprostrednými pocitmi a ovládaním pohybov tela (pozri F44.-). Porucha vzniká v dôsledku organickej choroby.

Nezahŕňa: neorganické alebo nešpecifikované disociatívne konverzné poruchy (F44.-)

F06.6 Emočná labilita (asténia) na organickom podklade

Porucha charakterizovaná emočnou inkontinenciou alebo labilitou, zvýšenou unaviteľnosťou a škálou nepríjemných telesných pocitov (napr. ošialom) a bolestí. Porucha vzniká ako dôsledok organickej choroby.

Nezahŕňa: neorganické alebo nešpecifikované somatoformné poruchy (F45.-)

F06.7 Ľahké poruchy poznávania

Porucha charakterizuje zhoršenie pamäti, ťažkosti pri učení a znížená schopnosť sústredenia na určitú úlohu po dlhší čas. Pri pokusoch o psychický výkon sa často pociťuje duševná vyčerpanosť, učenie nového sa subjektívne prežíva ako namáhavé, aj keď objektívne úspešné. Žiaden z uvedených príznakov je nie taký závažný, aby oprávňoval na diagnózu demencie (F00 - F03) alebo delíria (F05.-). Táto diagnóza by sa mala stanovovať len v spojitosti so špecifikovanou somatickou chorobou; nemala by sa používať pri ktorejkoľvek psychickej poruche alebo poruche správania zatriedenej pod F10 - F99. Porucha môže predchádzať, sprevádzať alebo nasledovať najrozličnejšie infekčné a somatické choroby, cerebrálne a systémové, ale priamy dôkaz mozgového postihnutia nebýva nevyhnutne prítomný. Dá sa odlíšiť od postencefalitického syndrómu (F07.1) a syndrómu po otrase mozgu (F07.2) svojou odlišnou etiológiou, obmedzenejším rozsahom väčšinou miernejších príznakov a zvyčajne kratším trvaním.

F06.8 Iné špecifikované psychické poruchy zapríčinené poškodením a dysfunkciou mozgu a somatickou chorobou

Epileptická psychóza NS

F06.9 Nešpecifikovaná psychická porucha zapríčinená poškodením a dysfunkciou mozgu a somatickou chorobou

Organický(á)

- mozgový syndróm NS
- mentálna porucha NS

F07 PORUCHY OSOBNOSTI A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ CHOROBU, POŠKODENÍM A DYSFUNKCIU MOZGU

Zmeny osobnosti a správania môžu byť zvyškovou alebo sprievodnou poruchou mozgovej choroby alebo poškodenia či dysfunkcie mozgu.

F07.0 Porucha osobnosti organického pôvodu

Poruchu charakterizujú významné zmeny premorbídnych návykových vzorov správania príslušnej osoby vrátane prejavov emócií, potrieb a impulzov. Súčasťou klinického obrazu môže byť i zhoršenie poznávania a myslenia, zmeny sexuálneho záujmu.

Organická

- pseudopsychopatická osobnosť
- pseudoretardovaná osobnosť

Syndróm

- frontálneho laloka
- limbickej epileptickej osobnosti
- lobotómie
- postleukotomický

Nezahŕňa: trvalú zmenu osobnosti po

- katastrofickom zážitku (F62.0)
- psychiatrickej chorobe (F62.1)

syndróm po otrase mozgu (F07.2)
postencefalitický syndróm (F07.1)
špecifickú poruchu osobnosti (F60.0)

F07.1 Postencefalitický syndróm

Reziduálna nešpecifická a variabilná zmena správania po zotavení z vírusovej alebo bakteriálnej encefalitídy. Reverzibilitosť syndrómu je najdôležitejším rozdielom oproti organickým poruchám osobnosti.

Nezahŕňa: poruchu osobnosti organického pôvodu (F07.0)

F07.2 Syndróm po otrase mozgu

Syndróm vzniká po úraze hlavy zvyčajne so stratou vedomia a zahŕňa škálu pestrých príznakov, ako je bolesť hlavy, ošial, vyčerpanosť, dráždivosť, ťažkosti s koncentráciou a vykonávaním psychických úloh, zhoršenie pamäti, nespavosť a znížená tolerancia stresu, emočného vzrušenia a alkoholu.

Postkontúzný syndróm (encefalopatia)

Posttraumatický mozgový syndróm, nepychotický

F07.8 Iné organické poruchy osobnosti a správania zavinené chorobou, poškodením a dysfunkciou mozgu

Organická afektívna porucha pravej hemisféry

F07.9 Nešpecifikovaná organická porucha osobnosti a správania zavinená chorobou, poškodením a dysfunkciou mozgu

Organický psychosyndróm

***F09* NEŠPECIFIKOVANÁ ORGANICKÁ ALEBO SYMPTOMATICKÁ PSYCHICKÁ PORUCHA**

Psychóza

- organická NS
- symptomatická NS

Nezahŕňa: psychózu NS (F29)